

Alleen op de wereld

Foto Myriam Menichelli

Dit rapport is opgesteld door Mr J.B. Vallenduuk , advocaat te Haarlem na een teleurstellende en onjuiste beantwoording van Kamervragen over de detentie van Albert Jan Arends. Het kamerlid Cees van der Staay suggereerde de ervaringen te bundelen en de vaste Commissies van Justitie, Buitenlandse zaken en Verkeer op de hoogte te stellen.

*Soendaplein 2, 2022 BA Haarlem
Tel 023 5345170
www.vallenduuk.nl*

Foto cover Myriam Ménichelli
Ontwerp Nils Kroonsberg

Voorwoord	4
Inleiding	5
De benarde positie van de vrachtwagenchauffeur	7
Problemen aan Franse zijde	9
De toegang van verdachte in het voorarrest	9
Het verkrijgen van stukken om de verdediging voor te bereiden	10
De macht van de rechter-commissaris	10
De kwaliteit van de gerechtelijke beslissingen	11
Frankrijk en de rechten van de mens	12
De douaneboete	12
De gevaren van het Europese aanhoudingsbevel	14
Problemen aan Nederlandse zijde	15
Diplomatieke of consulaire hulp	15
Politie- en douaneactiviteiten in Nederland	16
Het ontbreken van samenwerking voor ontlastend bewijsmateriaal	17
Conclusies	22
Aanbevelingen	24

Voorwoord

De Fransman Hector Malot schreef 'Sans famille' het boek van Rémy die zich alleen op de wereld voelt. Dat gevoel hebben Nederlanders die in Frankrijk worden gedetineerd. Zeker als men onschuldig is.

Het doet mij zeer om 40 jaar na ontdekking van dat prachtige land met die vermaarde cultuur, boeiende traditie en culinaire atmosfeer, uit te halen naar Frankrijk. 'The way in which a state treats its prisoners discloses the level of its civilisation', zou afkomstig zijn van Nelson Mandela.

Als dat de graadmeter is, staat Frankrijk onderaan in West Europa. De situatie van gedetineerden is in sommige gevangenissen weerzinwekkend, zoals rapporteur van de Raad van Europa Gil Robles heeft verwoord. De rechten van gevangenen zijn vergeleken met de Nederlandse situatie inhumaan. Als gedetineerden 10 kilo afvallen in een paar maanden, mondjesmaat mogen douchen in onhygiënische ruimten, in de winter kou lijden, en kakkerlakken in het eten lopen is dat een beschaafd land onwaardig. Voor buitenlandse gedetineerden komen daar onnodige isolementen bij. Alleen naaste familie kan bezoek afleggen na een uiterst bureaucratische en langdurige procedure. Telefoneren van gevangenen met het thuisfront dat in Noordwest Europa gemeen goed is, is niet toegestaan. Het waarom is onduidelijk, maar alles lijkt te zijn teruggevoerd op budgettering. Als advocaten verder niet de moeite nemen de familie in te lichten bestaat er zeker voor onschuldig gedetineerden een afschuwelijk lot.

Ook het rechtsstelsel dat begint met beknotting van de rechten van advocaten, waardoor een eerlijk proces op voorhand al lijkt te mislukken is een beschaafde staat onwaardig. Als Frankrijk dan ook nog mensenrechten negeert door verdachten meer dan tweeënhalf jaar op hun proces te laten wachten, dan weet ik niet meer waarom ik nog op kom voor dat arrogante volk, waarvan ik altijd zei: 'Je moet de taal leren spreken en dan zijn het best aardige mensen, zelfs de Parijzenaars '.

Han Vallenduuk

augustus 2006

Inleiding

1. Een van de doelstellingen van de EU is de totstandbrenging van een "ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid" (artikel 2 EU Verdrag). De Europese Raad van Tampere heeft in 1999 de prioriteiten op het gebied van justitie vastgelegd voor de daaropvolgende vijf jaar ¹. Volgens de Europese Commissie mogen de EU-burgers en de in de EU gevestigde personen in de gehele EU gelijkwaardige waarborgen in strafzaken verwachten. Dat is de theorie, waaraan door Europa wel wordt gewerkt. In 2004 heeft de Europese Raad het Haags programma ter versterking van vrijheid, veiligheid en recht in de Europese Unie aangenomen. Het Haags programma heeft onder meer ten doel "het gemeenschappelijke vermogen van de Unie (...) te versterken om de fundamentele rechten, minimale procedurele rechtswaarborgen en toegang tot de rechter te garanderen (...)". In het actieplan ter uitvoering van het Haags programma wordt reeds het Groenboek aangekondigd, genaamd 'Procedurele waarborgen voor verdachten in strafzaken in de gehele Europese Unie.'²
2. Nederlandse onderdanen komen in het buitenland al dan niet door eigen toedoen in aanraking met politie en justitie. De vaststelling of iets een gevolg is van eigen betrokkenheid bij een strafbaar feit, of dat er sprake is van onschuld, is een zaak die in veel gevallen pas achteraf met enige zekerheid kan worden vastgesteld. Dat ligt nog moeilijker bij wat men in Nederland kent als 'voorwaardelijke opzet'. Betrokkene had moeten en kunnen begrijpen dat hij het aanmerkelijke risico heeft genomen dat hij bij strafbare feiten zou worden betrokken. Uiteraard is er bij bekende verdachten meer duidelijkheid over daderschap, waarbij dan nog wel de omstandigheden van het geval een rol kunnen spelen in de mate van verwijtbaarheid. Bij verdachten die ontkennen is het veelal moeilijk om daarover van buiten af een zekere mate van aannemelijkheid over te krijgen. Dat wordt lastiger naarmate personen zoals advocaten, en andere rechtshulpverleners die zich het lot van de verdachte aantrekken, in het buitenland verblijven. Als daar nog een taalprobleem bij komt is het een haast onbegonnen zaak om bewijs aan te dragen voor de onschuld. Men is in dat geval geheel en al overgeleverd aan een (piket-) advocaat en zijn of haar ambitie om voor een vrijspraak te vechten. Mogelijkheden van consulaire hulp zijn beperkt,
3. Nederlanders die door Europa reizen lopen het risico dat zij zaken, zoals drugs, vervoeren waarvan het bezit strafbaar is. Niet alleen vervoer maar ook invoer of uitvoer naar een ander land is strafbaar. Bekend wordt verondersteld dat de meeste Europese landen geen verschil maken tussen hard of soft drugs. Straffen zijn buiten Nederland dan ook veel zwaarder dan hier te lande. Op de cannabisroute vanuit

---

¹ Conclusies van het voorzitterschap; Europese Raad van Tampere (15 en 16 oktober 1999).

² Groenboek van de Commissie. Procedurele waarborgen voor verdachten in strafzaken in de gehele Europese Unie. Com (2003) 75 def. 19.2.2003

Marokko naar Nederland als distributieland komt, behalve vervoer met medeweten van chauffeur en of vervoerder, ook geregeld vervoer voor zonder dat de chauffeur en/of de vervoerder op de hoogte is. Uit persberichten van de Franse douane blijkt dat in 90 gemelde gevallen in 2004 en 2005 18 keer betrokkenheid werd gemeld van een Nederlandse vrachtauto en/of vrachtwagenchauffeur³.

4. Steller van dit rapport is sedert 1998 (nauw) betrokken geweest bij de zaken van 20 chauffeurs – één vrouw – in het internationale vervoer van goederen. Zeven daarvan zijn al dan niet na een kort of lang voorarrest vrijgelaten of vrijgesproken. Een achtste claimt onschuldig te zijn. Van negen bestaat de indruk dat zij een zekere betrokkenheid bij het strafbare feit, waarvan 4 onzeker. Achttien gevallen betreffen drugsmokkel. Een geval betreft dranksmokkel en een ander geval mensensmokkel. Elf keer speelt de zaak zich af in Frankrijk, vijf keer in Engeland en drie keer in drie Scandinavische landen en één zaak in Italië.
5. De 20 gevallen zijn in het volgende schema gezet, met de datum van de arrestatie of aanvang hechtenis of voorarrest, status en land

	Naam	arrest./detentie	Periode hechtenis/vonnis	status	land
1	H. vd L	6-7-1998	3 jaar	betrokken	Zweden
2	A. L	3-5-2002	3 mnd. voorl hechtenis	buiten vervolg	Frankrijk
3	J. de B	3-5-2002	3 mnd voorl hechtenis	buiten vervolg	Frankrijk
4	C K	5-8-2002	?	betrokken	Frankrijk
5	E. L	26-10-2002	twee jaar in borghotel	vrijgesproken	VK
6	M.	11-11-2002	uitgeleverd aan VK	betrokken	VK
7	G. H.	17-11-2002	8 maanden voorarrest	buiten vervolg.	VK
8	A. v. W	12-12-2002	18 jaar gevangenisstraf	betrokken	VK
9	W. v. d. B	4-6-2003	veroordeeld 2 jaar	onschuldig	Frankrijk
10	R. V	16-10-2004	?	onschuldig?	Frankrijk
11	V. T	25-10-2004	bijna 2 jr. voorl. hechtenis,	betrokken	Frankrijk
12	J. E	9-7-2005	10 jaar	betrokken?	Finland
13	A A.	9-9-2005	6 weken voorarrest	onschuldig	Frankrijk
14	J. G.	16-10-2005	3 jaar veroordeeld	betrokken	Denemarken
15	J. B.	29-10-2005	18 maanden	betrokken	Frankrijk
16	R. V.	11-2-2006	in voorarrest	betrokken?	Frankrijk
17	D.C.	2-01-2006	6 mnd voorarrest (mensensmokkel)	vrij	Italië
18	K. J. B.	6-05-2005	uitgeleverd, voorarrest	onschuldig	Frankrijk
19	Z. v. L.	5-03-2006	veroordeeld 12 jaar	betrokken?	VK.
20	W. S.	11-12-02	uitlevering NL gevraagd	onschuldig?	Frankrijk

³ <http://www.douane.gouv.fr/finc.asp?page=actualite/comstup5.htm&cusnum=1217>

De benarde positie van de vrachtwagenchauffeur

6. Vrachtwagenchauffeurs zitten in een uiterst benarde positie en zijn bijzonder kwetsbaar. Fair Trials Abroad (FTA) uit Londen ⁴ wijst er in haar report 'Victimisation of Lorry Drivers within the European Legal Space' ⁵ op dat vrachtwagenchauffeurs:
- internationale grenzen overgaan als routine onderdeel van hun werk;
  - op blind vertrouwen opereren in opdrachten van hun werkgever en;
  - grote hoeveelheden goederen verzamelen die zijn voorverpakt en verzegeld door onbekende derde partijen;
  - niet in staat zijn en het hen zelfs verboden is om gedetailleerde inspectie van hun ladingen te verrichten;⁶
  - aan onbekende derden leveren.
7. Vrachtwagenchauffeurs worden dus ongewild slachtoffer van een internationale drugoorlog die woedt tussen sophisticated grensoverschrijdende criminele netwerken en wetshandhavers.⁷ Dan blijkt weliswaar dat de handhavingkant internationaal goed geregeld is, met o.a. Europol en Eurojust, maar dat de mogelijkheden voor strafrechtadvocaten om ontlastend bewijsmateriaal te verzamelen geenszins geregeld is.⁸ Op dezelfde wijze liet Mr Mayke Goris, advocaat te Almelo zich uit. Zij heeft ervaring met chauffeurs in Spaanse gevangenissen. Daarmee staan de rechten en vrijheden van de vrachtwagenchauffeur en met name de onschuldpresumptie van hen binnen de European Legal Space op de tocht.⁹ Kennelijk was het daarom nodig dat de Europese bestuurders een Groenboek hebben gewijd aan de onschuldpresumptie.¹⁰ Dat alles als tegenwicht tegen maatregelen als het Europese aanhoudingsbevel (hierna: EAB) dat de rechten voor de opsporing en vervolging over de grens steeds verder uitbreidt.

⁴ Fair Trials Abroad is een in Groot-Brittannië opgerichte mensenrechtenorganisatie die zich het lot van de berechting van de vreemdeling in enig land aantrekt. In 2006 hebben zij zich met speciale acties ingezet voor de vrachtwagenchauffeur die in Frankrijk en Spanje terecht staan (www.fairtrialsabroad.org).

⁵ Europe Preliminary Report Nov 2005 (Fin May 06)

⁶ Zie o.a. mondelinge vragen (H-0633/05) in September 2005 van de Spaanse afgevaardigde Inés Ayala Sender aan de Europese Commissie: 'The fact is that lorry drivers currently do not have the means to check the goods in their holds. They are arrested at borders and charged as though they alone bear the responsibility for transporting the material in question. Once the drivers are imprisoned and the lorries are impounded, most companies keep quiet and end up abandoning the drivers, who have to deal with the situation alone.'

⁷ 'These factors mean that international lorry drivers can be described as non-combatant casualties of international drug wars between sophisticated cross-border criminal networks (which arrange for prohibited goods and illegal substances to be expertly concealed within goods to be internationally transported) and law enforcement authorities intent on fighting drug trafficking.' Blz. 3 FTA report

⁸ 'Meanwhile, without the promised framework of protection of rights and freedoms, EU leaders moved ahead with the other part of the deal, the part that makes arrest and prosecution easier, even when different member states are involved. "We're working as an organisation, together with others, on this problem of cross-border justice but defence lawyers face a huge handicap.' Stephen Jakobi geciteerd door Jim Gibbons in Europorter, 3 april 2006 'Freedom's End, How EU citizens are being duped out of their liberty

⁹ Zie de vragen van het EP-lid Inés Ayala Sender: How does the Commission think that drivers' rights and the presumption of innocence can be guaranteed? Zie voor een schrijnend geval van een Duitse chauffeur in de Franse cel: <http://www.fernfahrer-justiz.de/index.html>

¹⁰ GROENBOEK over het vermoeden van onschuld, Brussel, 26.4.2006, COM(2006) 174 definitief

8. Op 2 maart 2006 hebben de leden van het Europees Parlement Sara Ludford(GB) en Kathalijne Buitenweg naar aanleiding van o.a. de publicatie van de zaak Arends in de Telegraaf van november 2005 vragen gesteld aan de Europese Raad. ‘ Is de Raad ook van mening dat, voor zover in dit stadium bekend, een belangrijk fundamenteel probleem in deze zaken gelegen lijkt te zijn in het volledig ontbreken of het falen van een adequate communicatie tussen de nationale handhavingsdiensten met betrekking tot ontlastend bewijsmateriaal? Zo ja, betekent dit in feite dan niet dat chauffeurs geen eerlijk proces krijgen en het komt tot onrechtvaardige veroordelingen?’
9. Op 28 april 2006 heeft Frattini namens de Commissie (niet de Raad) geantwoord. Verbetering van de grensoverschrijdende samenwerking is één van de doelstellingen van de Commissie. Hij onderstreept de te verwachten verbetering van de samenwerking als gevolg van het Europese Arrestatiebevel. Juist dit bevel baart FTA zorgen. Het groenboek over de presumptie van onschuld (zie hiervoor) wordt aangekondigd. Het groenboek houdt echter niet veel meer in dan een samenvatting van jurisprudentie en handelwijzen in de diverse lidstaten.
10. Dit rapport zal zich uitsluitend concentreren op **Frankrijk** en wel om verschillende redenen. Volgens veel deskundigen en mensenrechtenorganisaties voltrekken procedures in het Verenigd Koninkrijk en Scandinavië zich over het algemeen op een transparante en rechtvaardige wijze.¹¹ Dit is ook de mening is van Fair Trials Abroad (FTA). De straffen zijn wel veel zwaarder met name in het Verenigd Koninkrijk. Daarbij komt dat de samenwerking tussen politie en justitie in Nederland en de Noordelijke landen in de door rapporteur behandelde gevallen goed te noemen is. Ook kan vroegtijdig via familie en de buitenlandse advocaat informatie over de zaak worden gekregen, zodat onderzoek in Nederland kan worden opgestart.

---

¹¹ zie voor een vergelijking inzake voorarrest en de rechten van de verdachte het onderzoek van de Law Society: Study of the laws of evidence in criminal proceedings throughout the European Union, Summary Report October 2004 op <http://www.lawsociety.org.uk/secure/file/145306/d:/teamsite-deployed/documents//templatedata/Internet%20Documents/International%20legal%20development%20projects/Documents/evicrimproceu1004.pdf>

Problemen aan Franse zijde

11. Degene die in geval van een arrestatie in Frankrijk hulp wil bieden, stuit op een groot aantal problemen. Daarbij dient niet vergeten te worden dat Frankrijk veelvuldig door het Europees Hof van de Rechten van de Mens in Straatsburg op de vingers is en wordt getikt.¹² De problemen aan Franse zijde kunnen als volgt worden onderverdeeld:

- a. De toegang tot de verdachte tijdens het voorarrest
- b. Het verkrijgen van stukken om de verdediging voor te bereiden
- c. De macht van de rechter-commissaris
- d. De kwaliteit van de gerechtelijke beslissingen als gevolg van onbekendheid met moderne soorten van wegvervoer en logistieke processen
- e. Frankrijk en de rechten van de mens
- f. De douaneboete

De toegang tot verdachte tijdens het voorarrest

12. In Frankrijk is het zeker tijdens de eerste dagen na een arrestatie vrijwel onmogelijk om informatie te verkrijgen. De politie geeft geen enkele informatie. Hooguit zal aan naaste familieleden op verzoek informatie worden verstrekt. Niet veel meer dan een summier aard van de verdenking die tegen de arrestant wordt ingebracht krijgt men te horen. Ook zal worden meegedeeld welke procedure betrokkene boven het hoofd hangt. Artikel 63 *Code Procedure Pénal (CPP)* geeft de in verzekering gestelde recht op één telefoontje met naaste familie. Daar behoort op te worden gewezen. In hoeverre dat altijd werkelijk geschiedt is de vraag. Als verdachten worden verhoord in het Engels door de Franse politie is het de vraag of het aanbod ook duidelijk overkomt.

13. De onderzoeksrechter kan echter bevelen dat er gevaar is voor collusie¹³. Aldus kon het gebeuren dat twee voertuigen, lading en chauffeurs een volle week van de aardbodem waren verdwenen (J. L no. 2 en J. de B. no. 3). De piketadvocaten in Frankrijk, bij toerbeurt aangewezen door de plaatselijke balie, zijn gebonden door een geheimhouding. Zeker in drugszaken is informatie van de gerechtelijke politie of onderzoeksrechters summier. Daarnaast is het vrijwel uitgesloten dat er in de eerste maand na arrestatie bezoek kan plaats vinden. Het bezoekerssysteem is ingewikkeld, bureaucratisch, omslachtig en inhumain. Normaal gesproken krijgt alleen de familie toegang. Een eerste contact tussen familie en gedetineerde zal in het normale geval pas na 4 weken per brief van de gedetineerde komen. Dat gebeurt

---

¹² Zie de vragen van het Tweede kamerlid Azough (GroenLinks) aan de minister van Justitie over de naleving van de mensenrechten in Frankrijk. (Ingezonden 19 mei 2006, antwoord 27 juni 2006) KVR25890 2050613610

¹³ het onderling op elkaar afstemmen van verklaringen

vaak met behulp van medegevangenen of de sociale dienst die de gedetineerde wegwijs maakt in de bezoekersregeling.

Het verkrijgen van stukken om de verdediging voor te bereiden

14. In Frankrijk is het dus zaak dat verdachte, naast de Franse advocaat een Nederlandse advocaat aanwijst. Dat is alleen mogelijk door middel van een '*lettre de désignation*' die de gedetineerde moet overleggen bij de griffie van de gevangenis. Alsdan zou vrije toegang tot gedetineerde op voet van gelijkheid met de Franse advocaat kunnen bestaan. Het benaderen van de Franse advocaat om behulpzaam te zijn wordt niet geapprecieerd en past ook overigens wel in de juiste opvatting dat een verdachte zelf zijn raadsman moet kiezen. In meer dan een geval is het rapporteur overkomen dat brieven aan gedetineerden, waarin gevraagd wordt hem – Nederlandse advocaat – aan te wijzen naast de Franse advocaat niet aankomen bij gedetineerde. De onderzoeksrechter kan dit in belang van het onderzoek bevelen. Daardoor kan eerst via (brieven) van de familie een aanwijzing van de Nederlandse advocaat volgen. Kostbare tijd wordt verloren.
15. Zolang geen werkrelatie met de Franse advocaat is ontstaan is het onmogelijk om te kunnen beschikken over stukken. In de bij rapporteur bekende gevallen is eerst achteraf, dus na meerdere weken detentie of na afloop van de zaak, de beschikking gekregen over dossierstukken. Een en ander betekent dat een mogelijk onderzoek in Nederland snel op achterstand komt. Van snelle contacten tussen de Franse politie en de Nederlandse is in de vier gevallen van onschuldige chauffeurs niet gebleken. Echter kon op basis van gegevens over de rit, verschaft door familie en/of werkgever in al die vier gevallen de opdrachtgevers (verzenders of ontvangers van de drugs), binnen een dag na de arrestatie worden gelokaliseerd.
16. Bij samenwerking met de Franse advocaat speelt een rol dat deze een forfaitair bedrag van de staat krijgt voor een strafzitting en de behandeling tijdens het voorarrest. Bemoeienis, contact en overleg met een confrère uit een ander land kost tijd, die niet wordt betaald. Vrachtwagenchauffeurs zijn niet in staat betaalde rechtshulp te bekostigen, tenzij de werkgever er achter staat.

De macht van de rechter-commissaris

17. Hiervoor kwam reeds naar voren dat de rechter-commissaris almachtig is. In het Franse stelsel wordt aansluitend op de aanhouding (*garde à vue*) voorarrest (*détention provisoire*) mogelijk in zaken als drugs (in georganiseerd bendeverband tot 56 maanden(!)). Tijdens die periode moet de rechter-commissaris (*juge d'instruction*) onderzoek plegen. De visie van deze magistraat is alles bepalend. Het is in principe deze persoon die beslist over de duur van de voorlopige hechtenis of in vrijheidstelling. Formeel is het echter de rechter (*Juge des libertés et de la détention*) die telkens beslist over het verlengen van het voorarrest. De rechter-commissaris

heeft echter invloed op het horen van getuigen en andere verdachten, zelfs over bezoekerregelingen en de afgifte van bezoekerspasjes. Kortom over alle rechten en plichten van de gedetineerde en het onthouden van rechten. De vergaande bevoegdheden zijn thans onderwerp van parlementair onderzoek in de zaak van de Franse onderzoeksrechter Burgaud die een aantal pedofilieverdachten ten onrechte tot 4 jaar van hun vrijheid heeft beroofd. Toevallig speelt deze zaak binnen het overbezette rechtsgebied van het Hof van Beroep van Douai. Daar komen ook de meeste zaken van smokkel bij de Kanaaltunnel in hoger beroep. Zo ook in twee van de in dit dossier met name genoemde zaken van Albert Jan Arends en Willem van den Berg. Uit het onderzoek in de Burgaud zaak blijkt dat het Cour d' Appel de Douai en met name de onderzoekskamer van het Hof overbelast is.¹⁴ Uiteraard zal daarmee ook het vooronderzoek in handen van de onderzoeksrechters onder zware druk staan.

18. In de zaak Albert Jan Arends is dit gebleken. In eerste instantie werd hij vrijgesproken door de rechter van het Tribunal de Grande Instance in Lille. Die vrijheid was van korte duur omdat de *procureur de la république* hoger beroep had ingesteld en Arends opnieuw werd opgesloten. Het onderzoek kwam opnieuw in handen van de onderzoeksrechter uit Lille. Deze onderzoeksrechter nam de tijd voor het instemmen met de bezoekerspasjes van de familie, te weten 4 weken. Aan rapporteur als advocaat naast de (betaalde) Franse advocaat werd wel binnen twee weken bezoek toegelaten, zij het aanvankelijk voor een termijn van 4 weken. Het opsluiten leek op een lijfswang, aangezien de chauffeur die van niets wist het enige spoor naar de bende zou zijn, aldus de motivering om zijn hechtenis te verlengen. Hij werd echter pas verhoord toen hij alweer op vrije voeten werd gesteld. In dat verhoor verontschuldigde de rechter-commissaris zich voor de overlast die de Franse justitie hem had bezorgd.
19. Nadat de gevangenhouding voor Arends was geschorst diende hij zich ter beschikking van justitie te houden (*côntrole judiciaire*). Er gold een borgtocht van € 10.000 en de verplichting om zich elke maand bij de commissaris in Lille te melden. Intussen is toestemming gevraagd en verkregen om dat bezoek te schrappen. Zulke beslissingen moeten door middel van een of meer verzoeken gedaan worden. Vanuit de rechter-commissaris zelf zijn geen spontane acties in positieve zin te verwachten. Nu, een jaar later, is chauffeur Arends nog steeds onderwerp van '*controle judiciaire*'. Dat betekent dat de waarborgsom nog steeds uitstaat en hij geen werkzaamheden in Frankrijk kan verrichten (kans op herhaling).

De kwaliteit van de gerechtelijke beslissingen

20. Normaal gesproken gaat het niet aan om kritiek uit te oefenen op gerechtelijke uitspraken. In Nederland is in ieder geval het bewustzijn doorgebroken dat rechters ook fouten kunnen maken. Zelfs kan men klagen over de rechters. In Frankrijk lijkt

---

¹⁴ Didier Beauvais, oud voorzitter van de Chambre d' Instruction de Douai heeft verklaard in le Figaro van 23 februari 2006, dat hij in 8 jaar als voorzitter niet minder dan 20.000 arresten heeft getekend.

de structuur onaantastbaar. In veel zaken waar vrachtwagenchauffeurs zijn betrokken worden fouten gemaakt als gevolg van volstrekt verouderde opvattingen over hoe het vervoer plaats vindt. Echter worden ook fouten gemaakt over bestaande internationale bepalingen van vervoerrecht. Deze fouten hebben soms fatale gevolgen voor chauffeurs, zowel bij beslissingen in voorarrest als bij vonnissen in de zaak zelf. Er zijn vonnissen beschikbaar waarbij rechters het CMR-verdrag (vrachtbrieven) verkeerd uitleggen en de schuldigverklaring daarop doen steunen. Geregeld komt het voor dat een handgeschreven vrachtbrief een rol speelt, als zou dat niet geldig zijn. Franse rechters hebben een perceptie dat chauffeurs zelf nog hun vrachtauto met de hand laden en dus kunnen weten wat er precies in de verpakking zit. FTA bracht als voorbeeld naar voren dat de Franse rechter meende dat de GPS (global positioning system) was bedoeld om de drugssmokkel te bevoordelen, niet beseffend dat dit tot de standaarduitrusting van grote transportbedrijven behoort.

21. Het is onbegrijpelijk dat vonnissen worden gemotiveerd met argumenten, dat het een eerste vracht van een nieuwe klant was en dat men dus voorzorg had moeten tonen. Voor een chauffeur met groupage-vervoer voor verschillende opdrachtgevers is dit apert onzin. Ook argumenten dat de chauffeur had moeten begrijpen dat de op de vrachtbrief staande adressen 'fake' waren, kan ene chauffeur moeilijk worden aangerekend als hij goederen bij zijn vaste expediteur ophaalt.

De douane-boete

22. Wordt men in Frankrijk gearresteerd door de douane, dan volgt behalve een strafrechtelijk traject ook een fiscaal traject. Artikel 414 van de Franse douanewet bepaalt dat het voertuig in beslag wordt genomen en dat een geldboete wordt opgelegd van twee keer de waarde van de voorwerpen van fraude. Bij vrachtwagenchauffeurs worden bij ontdekking van tonnen cannabis miljoenen euro's aan boetes naast de gevangenisstraf voor enkele jaren opgelegd. Bij de 220 kg cannabis van Willem van den Berg behoorde nog een boete van 330.000 euro. In het kader van zijn vervroegde vrijlating moest een aanbod worden gedaan, anders had hij de volle tijd uit moeten zitten. Zijn werkgever heeft 1% geboden, maar de douane vond een eerste aanbetaling van € 4.000 voldoende.
23. In het Verenigd Koninkrijk is een geval bekend van een chauffeur die is vrijgesproken¹⁵, maar een douaneboete meekreeg van bijna € 4 miljoen omdat hij niet de juiste euro-transit vergunning zou hebben meegevoerd. De chauffeur terug in zijn land is niet van plan om ook maar iets te betalen. Onduidelijk is in hoeverre de

---

¹⁵ “ French customs however , demanded Watson be fined the highest possible amount for paperwork irregularity - he had failed to produce Community Transit Authorisation. The judge agreed to both demands and cleared Watson of all charges relating to drug smuggling. The trial was almost over before it had begun, but Watson was now facing a massive £ 2.7m (€3.91m) fine.” (Commercial Motor, 10 august 2006, page 25)

inning bij buitenlanders ook effectief ter hand wordt genomen. Volgens Franse advocaten wordt er, eenmaal een aanbetaling gedaan, niet zo zwaar aan getild.

24. Bij overleveringszaken (zie hierna) bepaalt de Nederlandse rechter dat dit soort douanedelicten, niet strafbaar zijn en dat deze niet mogen worden berecht door de Franse rechter. Het belette de *Juge des libertés et de la détention* in de zaak van K.J.B. (zie hierna) niet, om te bevelen dat de detentie met 6 maanden moest worden verlengd mede steunend op '*délits douanier*'.

Het Europees arrestatiebevel (EAB)

25. Het Europees Arrestatiebevel (of Aanhoudingsbevel) is in 2004 door de Europese Unie versneld ingevoerd onder invloed van 9/11 en daaruit volgende terrorismedreiging. Het beoogt personen die er van worden verdacht bepaalde strafbare feiten te hebben gepleegd op eenvoudige wijze binnen de EU over te leveren (buiten de EU heet nog 'uitleveren'). Op deze wijze konden de ingewikkelde, langdurige en politiek beladen uitleveringsprocedures worden beëindigd. We leven toch volgens artikel 2 EU Verdrag in een "ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid"?, zo was de gedachte. 'De regeling inzake het Europees aanhoudingsbevel berust op een hoge mate van vertrouwen tussen de lidstaten,' zo heet het in de overwegingen¹⁶. De wijze van invoering heeft veel kritiek ondervonden. Niet in de laatste plaats over de juridische wijze van invoering via een Europees Kaderbesluit¹⁷.
26. Indien een persoon van een op een lijst voorkomend strafbaar feit (waaronder drugsdelicten) wordt verdacht, kan de autoriteit verzoeken om die persoon over te leveren als deze in een andere lidstaat verblijft. De overleverende rechter heeft nagenoeg geen ruimte om de overlevering te weigeren. 'De toestemming om eigen burgers over te leveren is verworden tot een formaliteit in veel van de aangesloten landen.'¹⁸ Als de autoriteiten van de verzoekende lidstaat ten aanzien van elke Nederlandse burger een vermoeden uiten is de overleving nauwelijks meer tegen te houden. Aan betogen van de verdediging als zou een over te leveren persoon onmogelijk deze feiten hebben kunnen begaan, omdat hij bijvoorbeeld op die datum in en ander land was, worden door de Overleveringskamer¹⁹ afgedaan als bewijsverweren, waar nu juist de buitenlandse rechter over moet oordelen. De mogelijkheden van de verdediging om een overlevering te verhinderen, zijn gelet op 'de hoge mate van vertrouwen' tussen de lidstaten uiterst beperkt.
27. De achterliggende gedachte van o.a. harmonisatie en eenheid en het gezamenlijke doel, nl. de voltooiing van "ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid" is de verdediging van het ingevoerde stelsel van versnelde overlevering. Aan de andere kant behouden de lidstaten hun soevereiniteit, waardoor elk land eigen strafbare feiten kent en vooral verschillende sancties. Wat in deze overleveringsprocedures echter fnuikend is, is de vederlichte voorwaarde die gesteld wordt aan 'vermoeden van strafbaar feit', zoals hierna uit een praktijkvoorbeeld van een vrachtwagenchauffeur zal blijken. Als die simpele voorwaarde is vervuld komen Nederlandse burgers in buitenlandse cellen terecht.²⁰ Daarbij worden

¹⁶ Kaderbesluit Publicatieblad L 190 van 18 juli 2002,

¹⁷ Voor een volledig overzicht zie de Conclusie van de Advocaat-Generaal D. Ruiz-Jarabo Colomer in de conclusie in zaak C-303/05 (Advocaten voor de Wereld VZW/ Ministerraad) van 12 september 2006

¹⁸ Advocaat Mr Jozef Rammelt uit Amsterdam in "Gezant uit Nederland", orgaan van Eprafas, aug. 2006

¹⁹ Met uitsluiting van andere rechters is de Overleveringskamer van de Amsterdamse rechtbank bevoegd.

²⁰ "Wat opvalt in gesprekken met overgeleverde burgers is dat zij vaak niet weten wat hen overkomt als ze vanuit bijvoorbeeld een Nederlandse cel in een buitenlandse cel belanden. Vaak zijn de levensomstandigheden slecht, is de bejegening van het personeel onbeschaafd, de advocaat niet kundig, is een tolk afwezig, zijn rechters

vooronderzoeken bepaald niet snel afgewikkeld, hetgeen betekent dat overgeleverde maanden en soms jaren in voorarrest zit.

28. Een extreem geval daarvan is de zaak van vrachtwagenchauffeur K.J.B. welke heeft geleid tot zijn overlevering van hem en een aantal andere Nederlandse onderdanen in een omvangrijke drugszaak. Het EAB was vrijwel uitsluitend gebaseerd op verklaringen van een andere Nederlandse trucker die in Frankrijk in hechtenis zat. Deze verklaringen worden gezien als een vermoeden dat K.J.B. in Frankrijk strafbare feiten heeft begaan. De Nederlandse overleveringsrechter accepteerde deze als juist en tegenwerpingen als zou de bekende chauffeur onzin uitkramen werden niet geaccepteerd. Dat zijn nu juist zaken van bewijs waar de Franse rechter moet over oordelen. De indruk bestaat dat de reeds in Frankrijk gearresteerde chauffeur schoon schip heeft gemaakt is voorgehouden dat hij onder het 'statut de repent' strafvermindering zou krijgen.
29. Op basis van latere inzage in het Franse strafdossier van K.J.B. is nadien gebleken dat de Franse autoriteiten niet betrouwbaar zijn in hun EAB aan Nederland. Meer dan tien onwaarheden en overdrijvingen, maakte van K.J.B. een sleutelfiguur in de drugsorganisatie. Weer een andere chauffeur heeft verklaard dat hij bang was dat K. J. B. hem zou vermoorden. Het dossier wijst echter een heel andere persoon aan waarvoor hij bang is. Het dossier, zo zegt ook de Franse advocaat van K.J.B. , levert geen enkel bewijs dat K.J.B. ook maar iets heeft begaan in Frankrijk. Integendeel. Als hij merkt dat er drugs in zijn vrachtwagen zit, laat hij deze in Spanje staan en gaat hij met de trein naar huis. Voor K.J.B. heeft het onheuse EAB geresulteerd in onschuldige overlevering. Dat kan achteraf pas worden geconcludeerd na kennis nemen van het Franse dossier en de brieven van spijt , die de chauffeur die de beschuldigingen had geuit later heeft geschreven en waarin hij verklaart dat het allemaal niet waar was. Op 11 mei 2006 is niettemin zijn voorarrest verlengd door de *Juge des Libertés et de la Détention* voor 6 maanden. Omdat er meer dan 10 verdachten bij deze zaak zijn betrokken, wordt er vanuit gegaan dat de zaak pas in 2007 op zitting komt. Dan zit hij twee jaar onschuldig vast.
30. Intussen draagt rapporteur kennis van andere opvallende EAB's waarbij Nederlandse onderdanen overgeleverd worden. In een geval omdat alleen een trekker werd verhuurd, terwijl een ander in Frankrijk met deze trekker een elders gehuurde oplegger heeft getrokken, waarin drugs werden vervoerd. Overlevering gaat eind 2006 plaats vinden. In een ander geval heeft een verhuurder van bestelbussen een vriend een bus laten ophalen in Zuid-Spanje, waarvan een huurder heeft meegedeeld niet meer in staat te zijn om te rijden. De vriend wordt in Frankrijk gearresteerd omdat er in het voertuig drugs verborgen waren. Deze heeft langdurig in voorarrest gezeten. Nu wordt de verhuurder overgeleverd. In die zaken lijkt de betrokkenheid van de uit te leveren personen ver weg. Het vermoeden dat betrokken houder van het voertuig met de illegale lading te maken heeft, is zoals gezegd al voldoende om

---

en officieren van justitie meer dan eens bevooroordeeld en zijn de straffen extreem hoog." Jozef Rammelt in de Gezant uit Nederland, waarin hij oproept in het kader van Euromos, aug. 2006.

overlevering te verkrijgen. Overgeleverde personen staat dan maanden/zoniet jaren voorarrest te wachten omdat de drugs altijd wel in ‘*bande organisé*’ zijn vervoerd. Het is dus wel erg beangstigend als Nederlandse burgers kunnen worden overgeleverd op basis van een vermoeden dat gebaseerd wordt op een beschuldiging van in principe elke willekeurige derde.

31. In mei 2006 zijn er kamervragen van Azough (Groen Links) gesteld of er wel voldoende waarborgen zijn voor Nederlandse verdachten die aan Frankrijk werden overgeleverd. De Minister van Justitie antwoordde²¹ mede namens de Minister van Binnenlandse zaken of de overlevering tot problemen heeft geleid: ‘*Die mening deel ik niet. Het EVRM biedt dezelfde waarborgen aan alle gedetineerden, ongeacht hun nationaliteit en de partijstaat waar zij gedetineerd zijn. Bij schending van EVRM-rechten in concrete gevallen staat de weg naar het Europees Hof voor de Rechten van de Mens open.*’ Dit antwoord wordt gegeven, terwijl in vraag 1 de Minister verklaart ermee bekend te zijn dat Frankrijk geregeld is berispt omdat zij het EVRM niet naleven. In het Gil Robles rapport wordt ook aangegeven dat Frankrijk meermalen is berispt door het Hof in Straatsburg over o.a. de termijn waarbinnen de berechting moet plaats vinden. Bij overlevering van drugsgelateerde delicten zijn er forse problemen gelet op de lange duur van het voorarrest. Dit nog los van het feit dat Frankrijk de verdenking op zich laadt voorarrest in te zetten als straf. Drugsdelicten waar vrachtwagenchauffeurs bij zijn betrokken, zijn, gelet op de hoeveelheden, al gauw in georganiseerd verband gepleegd. Of de chauffeur er weet van heeft speelt geen enkele rol. Frankrijk plaatst het in georganiseerd bendeverband waardoor, voorarrest tot 56 (!) maanden mogelijk is. Nu mensenrechtenverdragen voorarrest juist als uitzondering zien, die zo mogelijk moet worden vermeden en als dan ook nog de redelijke termijn wordt overschreden moeten er dus wel problemen bestaan voor Nederland.
32. Ook als overlevering op zwakke of onjuiste gronden wordt aangevraagd en slechts leidt tot lange perioden van voorarrest zou dat voor Nederland problemen moeten geven. No. 11 op de lijst op blz. 6 , V.T. een vrachtwagenchauffeur, die overigens van de zaak afwist en heeft bekend, zit sedert oktober 2004 in voorlopige hechtenis. Hij heeft nu te horen gekregen dat zijn zaak pas in april 2007 voorkomt. Dat is dan 2,5 jaar in voorarrest.
33. Als de Minister geen weet heeft van problemen, heeft hij zich niet goed laten informeren. Het is dan voor de justitiabele niet goed te begrijpen dat de Nederlandse autoriteiten op deze manier meewerken aan schending van de rechten van de mens. Hoewel. Feitelijk heeft de Minister van Justitie geen zeggenschap meer in de overlevering, maar is het de Overleveringskamer van de Amsterdamse rechtbank.

---

²¹ zie voetnoot 12

Problemen aan Nederlandse zijde

- a. Mogelijke consulaire/diplomatieke hulp
- b. Mogelijke hulp van de Nederlandse politie en justitie

Diplomatieke of consulaire hulp

34. In de staten zoals Frankrijk heeft Nederlandse ambassade consulaire hulp beschikbaar. De mankracht voor alle gedetineerden is beperkt. Voorzover kritiek wordt uitgeoefend richt deze zich niet op de kwantiteit, maar op de kwaliteit. Consulaire ondersteuning is meer gericht op voorlichting en hulp bij echt schrijnende situaties. Voor de rest moet de gedetineerde het met zijn familie maar uitzoeken. Dat hangt samen met het 'te gast zijn' in het buitenland alsook met het non-interventieverbod in binnenlandse justitiële aangelegenheden. Gezien de alarmerende, soms mensonterende omstandigheden in de Franse gevangenissen, de lange perioden van voorarrest, het schenden van rechten (briefgeheim) en andere inhumane behandelingen die verdachten zich moeten laten weggevallen zou intussen een assertievere houding mogen worden verwacht.
35. Het rapport van Gil Roblès, rapporteur namens de Raad van Europa, uit veel kritiek op de Franse situatie waaronder het Franse rechtsstelsel. Het gaat dan om de geringe rechten van de advocaten bij het voorarrest en de uiterst slechte omstandigheden in politiecellen en gevangenissen. Daar kunnen A.L. (2) en J. de B. (3), twee Nederlandse chauffeurs die 4 maanden en dus onnodig lang in voorarrest gezeten hebben in Les Baumettes bij Marseille, van meepraten. In het rapport van Gil-Roblès is deze gevangenis afgeschilderd als zijnde 'shockerend', 'op de grens van het acceptabele' en 'op de grens van de menselijke waardigheid'²² Ook Arends en van den Berg hebben in de politiecellen op een betonnen bed geslapen.
36. In de zaken van A.L. (2) en J. de B. (3) is nauwelijks hulp geboden door het consulaat in Marseille. De hulp bestond uit niet veel meer dan het adres van een achteraf niet geschikte en dure advocaat. Van de betrokken familieleden van de twee chauffeurs werd veel kritiek gehoord. Er is een rapport opgesteld door de familie van een van de chauffeurs dat is gezonden naar het Comité voor de mensenrechten in Straatsburg. Men staat er telkens gewoon alleen voor, waarbij het ontbreken van kennis van de Franse taal een grote barrière is.

---

²² 'Ainsi, j'ai été choqué par les conditions de vie observées à la Santé ou aux Baumettes. Ces établissements m'ont semblé particulièrement démunis. Le maintien de détenus en leur sein me paraît être à la limite de l'acceptable, et à la limite de la dignité humaine.' Blz. 25 CommDH (2006) 2 (Version originale) Rapport de M. Alvaro Gil-Robles, Commissaire aux Droits de l'Homme, sur le respect effectif des droits de l'homme en France, suite à sa visite du 5 au 21 septembre 2005.

Politie- en douaneactiviteiten in Nederland

37. Hulp vanuit justitiële kringen in Nederland is nihil. In geen van de gevallen bestond er ook maar de geringste bereidwilligheid om iets te doen aan het lot van Nederlanders waarvan op enig moment duidelijk moet zijn geworden dat mensen onschuldig vast zaten. Zo dat al is te begrijpen, kan geen begrip worden opgebracht voor de volstrekt apathische houding van de Nederlandse politie en douane, als hen in een heel vroeg stadium een adres wordt aangereikt waar drugs zijn besteld of zijn afgehaald. Hoegenaamd bestaat geen belangstelling voor het arresteren van personen die tot de drugssmokkel opdracht hebben gegeven, of het hebben uitgelokt.
38. Zo was er een zaak waarbij eigen rijder R.V. op zaterdag 11 februari 2006 die toevallig door de Franse douane werd aangehouden met 5 ton cannabis op een aire de repos tussen Parijs en Lille. Die zaak is stereotiep voor de inertie van de Nederlandse autoriteiten. Op 13 februari 2006 wordt rapporteur door de familie verzocht actie te ondernemen. Alle gegevens betreffende laadplaats, inhoud en bestemming van de lading worden gemeld bij een meldpunt 'vangst van de maand' van de douane in Rotterdam. Er zou worden teruggebeld. Op 15 februari toen nog steeds niet teruggebeld was, wordt na veel moeite uiteindelijk gesproken met een afdelingshoofd. "O, speelt die zaak al in Frankrijk, dan doen wij niets."
39. Dezelfde ervaringen heeft de werkgever van Arends, de directeur van Klarenbeek BV uit Stroe mee moeten maken. Tot 4 keer toe poogde hij proces-verbaal te laten opmaken bij de plaatselijke politie in Barneveld. De drugs waren immers in zijn bedrijf voorhanden geweest en ook overgeladen. Uiteindelijk weken later kon er via informele contacten op parketniveau aangifte worden gedaan. Er is ook nog door rapporteur in de plaats waar de drugs lagen opgeslagen (Olst) gepoogd politie een zaak te laten opstarten²³ om aldus bewijs te krijgen voor de onschuld van Arends. De politie verschool zich achter het OM. Een telefonisch contact tussen de officier van justitie en rapporteur heeft plaats gevonden en een toezegging om terug te bellen werd gedaan door het OM. Dat moet nog gebeuren. Uiteindelijk heeft het eigen initiatief van Klarenbeek om een rapport te laten opstellen door een privé-detective – dat later in het Frans vertaald is – een belangrijke rol gespeeld bij de vrijlating van Arends. Dezelfde privé-detective heeft een rol kunnen spelen bij de zaak van Z.v.L. Men dient dus over financiële middelen te beschikken om ontlastende informatie te verkrijgen. Deze dient dan vervolgens te worden vertaald.
40. Ook in de andere zaken van A. L. en J. de B. in 2002 heeft de Nederlandse politie niets gedaan met de gegevens over de losadressen in Nederland van de drugs die door de vervoerders werden verstrekt. Daardoor hebben 2 Nederlandse chauffeurs

---

²³ Uit een e-mail van 13-11-05 van Vallenduuk aan Klarenbeek: ' *Het is een beetje het bekende verhaal. ".....kunt u dan niet beter in Ede aangifte doen.....". Na wat telefonische omzwervingen en het noemen van X (invloedrijk persoon) kwam ik uiteindelijk bij Jan Vos van de recherche. Oh! ontkent Y, dat zou ik ook doen. Ja maar ga hem dan eens ondervragen, ja dat begrijp ik. Uiteindelijk,: tja we moeten eens kijken of daar opsporingscapaciteit voor kan worden vrijgemaakt. Belt u de O. v. J. Want die gaat daar over.'*

langer dan nodig onder erbarmelijk omstandigheden onschuldig vast gezeten (zie hiervoor).

41. De insteek van de Nederlandse autoriteiten is, dat de zaak al (elders) in gang is gezet en dat zij afwachten tot dat de buitenlandse autoriteiten een formeel rechtshulpverzoek (rogatoire commissie) aan Nederland hebben gedaan. In het geval van Albert Jan Arends heeft eerst op 15 februari 2006, dus 5 maanden na het delict onderzoek in Nederland plaats gevonden. Dat staat in schril contrast met de wijze waarop via Eurojust op verzoek van Denemarken in een drugszaak binnen 24 uur in Spanje in verschillende arrondissementen huiszoeking kon worden verricht.²⁴

Het ontbreken van structurele samenwerking voor ontlastend bewijsmateriaal

42. Door Eurojust en Europol worden onder invloed van 9/11 en andere terrorismedreigingen steeds meer structuren gecreëerd voor het uitwisselen van belastbaar bewijsmateriaal. Een structuur voor het verkrijgen van ontlastend bewijsmateriaal bestaat er niet. Euromos²⁵ is een NGO die uit- en overlevering binnen de EU beziet of deze wel volgens nationale en internationale beginselen plaatsvindt. Intussen zijn er Europese Kaderbesluiten in aantocht die gaan over de periode van voorarrest en het bewijs in strafzaken. Hopelijk krijgen daar de rechten van de verdachten een betere basis en is het in de toekomst gemakkelijker mogelijk om ontlastend bewijsmateriaal te vergaren.
43. Enige wisselwerking tussen de onderzoeken van autoriteiten in Frankrijk en Nederland is in beginstadia niet of nauwelijks aanwezig. Veelal wordt er in Nederland niets gedaan als het onderzoek al in Frankrijk is opgestart. In de zaken van A.L. (2) en J. de B. (3) hebben pogingen van de politie uit Marseille om informatie te verkrijgen via de liaison-officier op de Franse ambassade in den Haag nauwelijks iets opgeleverd. Informatie over diegenen die woonden of gevestigd waren op de adressen waar de cannabis verborgen in pallets met aardappelen moest worden gelost in Nederland, werd niet verstrekt.²⁶ Pas na elf maanden worden de twee Nederlandse chauffeurs van alle blaam gezuiverd. In die beslissing van 7 april 2003 klaagt de rechter-commissaris over het gebrek aan medewerking van de Nederlandse

²⁴ To have a search arranged within 24 hours at three premises in two different court districts in another country would have been impossible under the old MLA regime – it was only achieved due to the involvement of Eurojust. (Annual Report of Eurojust 2005 pagina 48)

²⁵ Voor meer informatie : www.euromos.org

²⁶ Uit het vonnis ' *Les autorités hollandaises étaient sollicitées par l'intermédiaire de l'officier de Liaison en poste à la Haye afin d'obtenir des informations concernant les antécédents des deux routiers, le passe judiciaire de leur employeur respectif et des sociétés destinatrices. A.L. (chauffeur) et J. de B. (chauffeur) étaient inconnus de leurs services de police et de justice ainsi que leur employeurs. Aucun renseignement n'étaient fourni concernant les sociétés hollandaises Z (ontvanger) à Wognum et A (ontvanger) à Tilburg. Malgré les sollicitations de la brigade des stupéfiants du SRP de Marseille, les autorités hollandaises ne communiquaient pas de plus amples renseignements sur ce trafic de stupéfiants, lesquels en provenance du Maroc, ne faisaient manifestement que transiter par la France, à destination des Pays-Bas et ce apparemment à l'insu des chauffeurs routiers interpellés.*'

autoriteiten. Onduidelijk is of deze weigering informatie te verstrekken al in een vroeg stadium heeft plaatsgevonden.

44. In de zaak van Willem van den Berg is aannemelijk dat een falende samenwerking heeft geleid tot een onschuldige veroordeling. Betrokkene is op 4 juni 2003 aangehouden bij de Kanaaltunnel met in de lading van zijn vrachtwagen 220 kg cannabis verborgen in twee kisten, alwaar volgens de vrachtbrief onderdelen in zouden zitten. Na aanvankelijk te zijn vrijgesproken is hij in hoger beroep veroordeeld tot 2 jaar celstraf. Uit het bij de voormalige advocaat van Van den Berg opgevraagde dossier blijkt het volgende.
45. In de middag van 5 juni 2003 heeft een rechercheur van de '*police judiciaire*' van Lille telefonisch contact opgenomen met de toenmalige liaisonofficier van politie, de heer Paul de Vrind, met het verzoek om onderzoek in Nederland te entameren. In deze zaak werd verzocht om drie met name genoemde personen te doen horen, alsook werd informatie gevraagd over een kenteken van een vrachtauto. In de ochtend van 6 juni 2003 wordt opnieuw contact gezocht met de Nederlandse autoriteiten, waarmee personeel op de ambassade in Parijs wordt bedoeld. In de middag van 6 juni om 13.00 uur maakt Franse rechercheur proces-verbaal op van het feit dat er van Nederlandse zijde geen antwoord is gekomen op de gestelde vragen. Zelfs stelt hij dat er gebrek aan medewerking is van de Nederlandse kant. De te bevragen personen zijn nadien nooit meer gehoord. Hierdoor zijn o.a. ontlastende verklaringen van zijn vaste verlader, zijn werkgever en de heftruckchauffeur die de kisten met cannabis heeft ingeladen, niet tijdens de procedure meegewogen. Als in november 2005 telefonisch contact wordt opgenomen met de vaste expediteur reageert deze: "Eindelijk, eindelijk vraagt men mij wat." .
46. Naast het falen van de politionele en juridische samenwerking, kan daar nog aan worden toegevoegd dat ook Van den Berg's advocaat in hoger beroep niet de moeite heeft genomen om aanvullend bewijs in Nederland op te vragen. Zo hadden de vragen die de Franse politie al in 2003 stelde, zeker wel voor de zitting van het beroep in mei 2004 beantwoord kunnen worden. Dat deze zelfde advocaat ook nog een fout maakte waardoor de cassatietermijn van slechts 5 dagen niet in acht is genomen, kon er ook nog wel bij. Niet zeker is overigens of de Franse cassatierechter aan de nogal op feiten beoordeelde zaak van Van den Berg iets had kunnen afdoen.
47. Navraag bij de Nederlandse ambassade in Frankrijk heeft geleid tot een vruchteloze briefwisseling die uitmondt in een terugverwijzing naar de Franse politie. In deze zaak zijn nadien verschillende personen om hun mening gevraagd. Naar de mening van L. Westhoff, adjunct-directeur consulaire betrekkingen kan de consulaire afdeling op de Franse ambassade weinig tot niets doen, omdat de justitieraad en de politieraad zijn gebonden aan hun geheimhoudingsplicht. Het gaat immers om strafzaken. Van de Franse politie bij de Kanaaltunnel – waarmee is gesproken op 15

april 2006²⁷ (op het politiebureau Barneveld tijdens de rogatoire commissie in de zaak Arends) wordt meegedeeld dat er veel kan via informele politiecontacten. Zo werd de naam van Paul de Vrind (indertijd de politieraad in Parijs) juist genoemd als iemand waar mee iets snel kon worden kortgesloten. Daarentegen stelt R. Graeve²⁸, de huidige justitieraad dat alles dient te gaan via de weg van de rogatoire commissie.

---

²⁷ 15 februari 2006 op het politiebureau Barneveld tijdens de rogatoire commissie in de zaak Arends

²⁸ Na afloop van een lezing "Police, Justice, L'Europe est-elle solidaire? 10 april 2006 te Mouvaux (F)

CONCLUSIES

1. Vrachtwagenchauffeurs opereren op blind vertrouwen in opdracht van werkgevers of derden en vervoeren grote hoeveelheden goederen verzameld, voorverpakt en verzegeld door onbekende derde partijen, waarbij zij niet in staat en het hen zelfs verboden is om gedetailleerde inspectie van hun ladingen te verrichten die zij aan onbekende derden behoren af te leveren.
2. Meer en meer zijn vrachtwagenchauffeurs geheel onbekend met de inhoud van hun voertuig vanwege logistieke processen, waarbij vervoerders en hun chauffeurs in toenemende mate via internetvrachttuitwisselingsbanken ladingen van ver verwijderde opdrachtgevers betrekken.
3. Vrachtwagenchauffeurs worden slachtoffers van een drugsoorlog waar zij part noch deel aan hebben en dienen hun onschuld te bewijzen vanuit de cel, waar zij in landen als Frankrijk geheel en al van de buitenwereld worden afgesloten.
4. Voor vrachtwagenchauffeurs in Frankrijk en andere landen lijkt de onschuldpresumptie niet te gelden. Met name de artikelen 414, 423 en 432 Code de Douane geven directe betrokkenheid van de chauffeur bij de verkeerde lading. Hier is een wettelijk omgekeerde bewijslast.
5. Het vergaren van ontlastend bewijsmateriaal wordt met name in Franse zaken belemmerd door de vrijwel onmogelijke toegang tot verdachte tijdens het voorarrest en het daarmee samenhangende gebrek aan stukken om de verdediging voor te bereiden. Daarbij is ook de onbegrensde macht van de rechter-commissaris een hinderpaal.
6. De kwaliteit van de gerechtelijke beslissingen is in sommige gevallen als gevolg van onbekendheid met moderne soorten van wegvervoer en logistieke processen slecht en heeft zelfs geleid tot bestraffing van onschuldigen.
7. Frankrijk respecteert niet de rechten van de mens zoals opgenomen in het EVRM waarbij gedacht moet worden aan het onthouden van stukken aan advocaten in het voorarrest, de te lange procedure van het voorarrest in strijd met het EVRM en de schrijnende omstandigheden in sommige gevangenissen.
8. Frankrijk misbruikt het Europees aanhoudingsbevel door onwaarheden, onjuistheden en overdrijvingen op te nemen, waardoor Nederlandse onderdanen ten onrechte worden overgeleverd, niet om te worden berecht maar om in voorarrest te verblijven. Frankrijk is het onderlinge vertrouwen zoals uitgesproken in het Kaderbesluit niet waard.

9. In Nederland en op de consulaire afdelingen in het buitenland kan geen hulp worden geboden voor juridische problemen. Hooguit kan verwijzing naar een geschikte advocaat plaats vinden. Familie die ten einde raad is als hun geliefde onschuldig in een buitenlandse cel verblijft, kunnen nergens terecht.
10. Justitie en Politie in Nederland leveren slechts prestaties gericht op opsporing en vervolging. Dit leidt er soms zelfs toe dat strafrechtelijk niet relevante en gedateerde documentatie wordt verstrekt, welke in het buitenland wordt gebruikt om een vonnis daar mede op te doen steunen.
11. Justitie en Politie in Nederland weigeren de opdrachtgevers voor de drugsmokkel die binnen twee dagen nadat de chauffeurs is gearresteerd, in te rekenen. Daarmee wordt Nederlandse burgers in het buitenland een recht ontnomen zich met behulp van verklaringen van dezen (' die chauffeur ken ik niet, die weet van niets') vrij te pleiten. Verschrikkelijk veel leed kan daardoor worden voorkomen.
12. Justitie en Politie in Nederland weigeren in voorkomende gevallen ook snel en adequaat in te spelen op verzoeken om rechtshulp al dan niet op formele of informele wijze gedaan. Ook in dat geval betekent dit dat chauffeurs langer onnodig vast zitten en zelfs onschuldig zijn veroordeeld.
13. Een onschuldige chauffeur is veelal geheel en al overgeleverd aan een piketadvocaat in het buitenland en zo deze als gevolg van taalproblemen en of geringe vergoeding van de staat het laat afweten, zal gedurende vele jaren in een buitenlandse gevangenis weggewijnen. Alleen op de wereld. De overheid, justitie, politie, de werkgever, de werkgeversorganisaties, vakbonden, chauffeursverenigingen doen niets. Alleen op de wereld dus.

AANBEVELINGEN

1. Chauffeurs die vervoer verrichten in het buitenland moeten bewust worden gemaakt van de gevaren die zij lopen, als gevolg van zich in hun lading bevindende illegale goederen. In opleidingen wordt hier geen aandacht aanbesteed.
2. Chauffeurs dienen getraind te worden om ondervraging van buitenlandse autoriteiten op een manier te doorstaan dat zij uiteindelijk als vrij man naar huis mogen gaan.
3. In ieder geval dient de chauffeur een kaart mee te nemen hoe te handelen in geval van arrestatie, zoals is uitgegeven door de Road Haulage Association in het Verenigd Koninkrijk in samenwerking met Fair Trials Abroad.
4. Chauffeurs moeten zich rekenschap geven van wat zij vervoeren, voor wie en waar naar toe. Is de opdracht 'water naar de zee dragen' dan moet hij verdenking gaan koesteren en overleggen met zijn werkgever.
5. Bij elke grensovergang van een '*maintrunkroad*' dient een scanner te worden gestationeerd die het de chauffeur mogelijk maakt om de lading door te lichten, die hij niet vertrouwd. Als dat te kostbaar is moet In een herziening van het CMR-recht een clause te worden opgenomen, die de chauffeur in staat stelt om bij ernstige verdenking de verpakking te verwijderen en de lading te inspecteren. Aangenomen moet worden dat het met een beroep op overmacht is toegestaan om ter voorkoming van een misdrijf de verpakking te openen.
6. Om tijdig ontlastend bewijs aan zonodig beide uiteinden van de rit veilig te stellen dient het Loket Transportcriminaliteit (samenwerking BVOM en brancheorganisaties) een sleutelrol te vervullen. Dit loket is snel in staat een oordeel te vellen over de (on-)betrouwbaarheid van de vervoerder, de (on-)betrouwbaarheid van de chauffeur en de (on-)betrouwbaarheid van de ontvanger en of afzender. Daarmee kan in de eerste dagen van de arrestatie van de chauffeur informatie worden verkregen die naderhand niet meer of zeer moeilijk te verkrijgen is.
7. Zolang er geen procedure als hiervoor beschreven is, wordt aangeraden om privé detectives en tolken in te huren die wel snel en op tijd in staat zijn ontlastend bewijsmateriaal te leveren.
8. De Nederlandse overheid dient met niet aflatende inspanningen in Europees verband druk uit te oefenen op Frankrijk om:
  - a. de omstandigheden van zijn gevangenen te verbeteren;
  - b. de bezoekrechten en rechten om te telefoneren met familie te liberaliseren
  - c. tijdige toegang van (buitenlandse) advocaten in de periode van de '*garde à vue*' en de '*détention provisoire*' te effectueren;
  - d. onderbouwing van EAB's te doen steunen op feiten en niet op verklaringen.

9. Nederlandse overleveringsrechters hebben het recht om ten gronde van de zaak kennis te nemen voor zover dit voor de overlevering noodzakelijk is. In het kaderbesluit staat dat de rechters een toereikende controle moeten uitoefenen. Zulks betekent dat de verzoekende autoriteit meer informatie moet verschaffen. Al naar gelang het land kan de toereikende controle verschillen.
10. Nederlandse overleveringsrechters zouden bij de beoordeling van de overlevering moeten incalculeren welke procedure een over te leveren persoon tegemoet gaat in een ander land en moeten van de verzoekende staat moeten eisen dat deze garanties geeft over de periode van voorarrest naar Nederlandse maatstaven, waaronder tenminste is begrepen een voorarrest van maximaal een half jaar en humane omstandigheden in detentie.
11. De Nederlandse overheid dient een centraal loket te openen waar gezamenlijke informatie van de zijde van justitie, politie en consulaire zaken beschikbaar is voor radeloze familieleden.